

## BOYAN ILDIZ CHIQINDISIDAN TAYYORLANGAN ARBOLIT BETON UCHUN ASOSIY KO‘RSATKICHLARI

**Matyakupob Abil Maxmudovish, Tlemisov Zayfun Aymuratovish**

Qaroqalpoq Davlat Universiteti

Qurilish materiallari ta’lim yo‘nalishi Magistranti

**Annotatsiya :** Arbolit yengil beton toifasiga kiradi. Uning mustahkamlik parametrlarini aniqlash betondan farq qiladi, lekin beton singari mustahkamlikka egilishga va h. sinaladi. Bu talablar GOST talablariga binon aniqlanadi

**Kalit so‘zlar :** Arbolit, yag‘osh, qurilish materiallari va boshqalar

Yağoch qōchimshalaridan tayyorlangan qoliblar berilgan standartlar bōyicha texnologiya reglamentiga asoslanib tasdiqlangan hujjatlar bo‘yicha amalga oshirilishi kerak. Arbolit xususiyatining tarkibini ishlab chiqarish korxonasi laboratoriya ishlari bo‘yicha organik bog‘lovchilar xususiyatiga qarab tanlab olinadi. Shu bilan birgalikda fraksiyalarining qatnashi organikali bog‘lovchilovchilar sementning miqdori, suv va kimyoviy qo‘shimchalar berilgan standatda ko‘rsatilgan tartib bo‘yicha qo‘shiladi. Arbolit qo‘shimchalarini tayyorlash vaqtida sifatli xususiyatiga ega bo‘lishi kerak. Xotolik +5; -5 % otrofida va havo harorati 150<sup>0</sup>C dan bolmasligi kerak. Arbolit qo‘shimchasini zichlagan paytida untoqlar orasidagi gavaklarning hajmi 3% dan yuqori bo‘lmasligi kerak Strukturasi katta bolg‘an gavakli arbolitlarda untoqlar orasidagi gavaklar normativlanmaydi. Arbolit o‘rtacha zichligiga bog‘liq bo‘lib, o‘zgarmas massagacha quritilgannan keyin ham erishilgannan so‘ng quyidagicha bo‘ladi. Issiqlik saqlashi o‘rtacha zichligi 500 kg/m<sup>3</sup> gacha. Konstruktsion o‘rtacha zichligi 500 dan yuqori 850 kg/m<sup>3</sup> gacha bo‘ladi. Arbolit kubik shaklda siqilgandagi mustahkamligiga bog‘liq bo‘lib quyidagi sinflarga ajratiladi. Issiqlik saqlavchi arbolit- B0,35; B0,75; B1. Konstruktsion arbolit- B1,5; B2; B2,5; B3,5. Sanitariya texnologiya ST 1406-78 bo‘yicha talablar asosida hisobga olinmagan bo‘lsa arbolit mustahkamligi

markalarda ko‘rsatiladi. Issiqlik saqlovchi arbolit-M5; M10; M15. Konstruktsion arbolit-M25; M35; M50. Arbolitning o‘rtacha zichligi, uning tuzilishiga va sinfiga bog‘liq hamda bog‘lovchi turiga ham bog‘liq. Maydalangan yo‘g‘ochlarining sifatini aniqlash usuli quyidagicha; maydalangan yo‘g‘ochning sifatini uning arbolitda sinash orqali aniqlanadi. Bunda portlandsement markasi M400; elaklar 0-5; 5-10; 10-20 fraktsiyalariga bo‘lib maydalangan yo‘g‘och qipig‘i, kimyoviy bog‘lovchilar kalsiy xlor GOST 450-70; suv. Arbolitning bog‘lovchining siqilgandagi mustahkamligi -MPa; zichligi- kg/m<sup>3</sup>; Sement markasi M300-380kg/m<sup>3</sup>; M400-360kg/m<sup>3</sup>; M500-330kg/m<sup>3</sup> sarifi bo‘yicha aniqlanadi. Sinash natijasida yo‘g‘och qipig‘ining  $K_{пр}$  mustahkamligi quyidagicha formula bilan ifodalanadi.  $K_{пр}=(C \cdot A)/(10P_b \cdot P_c)$  bu yerda, C-sement sarifi (M400) kg/m<sup>3</sup>.  $P_b$ - arbolitning qisilishdagi mustahkamligi.  $P_c$ -sementning aktivligi MPa.  $P_c$ -sementning markasi 40MPa qobul qilinadi.

#### FOYDALANGAN ADOBIYOTLAR ;

1. Qosimov . E “O‘zbekiston Qurilish Ashyolari” T-2003
2. Najimov J.B “ Baylanistiriwshi materiyallar” No‘kis 2018
3. Sultanali, M., & Zayfun, T. (2022, April). MODERN BUILDING MATERIAL GAZABLOK. In *INTERNATIONAL CONFERENCE ON LEARNING AND TEACHING* (Vol. 1, No. 5, pp. 147-179).
4. Tlemisov, Z. A. (2022, March). ARBOLIT CONCRETE. In *INTERNATIONAL CONFERENCE ON LEARNING AND TEACHING* (Vol. 1, No. 4, pp. 395-397).
5. Aymuratovish, Tlemisov Zayfun; ,ARBOLIT BETON,«Студенческий вестник»,5,5-7(199),67-68,2022,Еникеев Анатолий Анатольевич
6. Aymuratovish, Tlemisov Zayfun; ,ARBOLIT BETON,ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА В XXI ВЕКЕ,5,22,1079,2022,Пестерев С.В
7. <http://Arbolitdom.ru>